(Nro. 256.)

# GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 129. 6. Listopada 1822.

## Wiadomości kraiowe.

*Ze Lwowa.* — Przy Wisznickim C. K. Sądzie kryminalnym przyięci będą dway bezpłatni Auskultanci do urzędowania. Proszący zatém o te mieysca, maią swe prośby dekretami obieralności (*eligibilitatis*) i zaświadczeniami potrzebnego utrzymania się zaopatrzone, naydaley w szesciu tygodniach, rachuiąc od dnia obwieszczenia uwiadomienia niniejszego, do wspomnionego Sądu kryminalnego podać.

Przy C. K. Sądzie karnym w Wiśniczu, uwolnione zostało mieysce Sekretarza z roczną pensyią 1000 ZR. i stopniem Sekretarza Sądu szlacheckiego. Staraiący się o nie, podać maią prosby potrzebnemi świadectwami i dowodami wsparte przez Władze sobie przełożone, ieżeli iuż są urzędnikami, inaczey, wprost do C. K. Sądu karnego Wiśnieckiego w ciągu 4 tygodni od dnia dzisieyszego obwieszczenia.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 18. Sierpnia r. b. raczył Janowi Jerzemu Schuster, maystrowi przy mechanicznym warsztacie Wiedeńskiego instytutu politechnicznego nadadź stosównie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 przywiley pięcletny na poprawę »strzelb, która, co do istoty zasadza się na prostém, trwałém i do każdéy gotowey strzelby zastosować się mogącém urządzeniu, w skutek którego sypanie prochu na podpał nie potrzebne, wystrzał mocnieyszy, spalenie na panewce niepodobne, nabiianie strzelby bardzo prędkie i po 36 wystrzałach i więcey podpału czyścić nie potrzeba.«

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 9go Września r. b. i stosównie do przepisów naywyższego Uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820. r. nadadź raczył Józefowi Groll, mieszczaninowi i maystrowi slusarskiemu w Peszcie mieszkaiącemu, sześćletny przywiley na wynalazek »powiększenia elastyczności w ressorach poiazdowych przez dotąd niewiadome i wzaiemnie wspieraiace się zastosowanie podwóynych sprężyn czyli ressorów poiazdowych.«

Kurs Wiedeński z dnia 26go Października: Obligacyie długu Stanu 5 procentowe w M. K. 86 5/8. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K. —. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. — —. — Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M. K. —— — Kurs na Augszburg za 100 Kur. 99 1/4 Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, iedna po 940 2/3 ZR. M. K.

## Wiadomości zagraniczne.

### Portugaliia i Brazyliia.

Wszystkie Gazety Paryzkie podd. 16 z. m. umieściły z Gońca Rio-de-Janeirskiego (*Correo do Rio-de-Janciro*) z d. 6. Sierpnia, następuiący (w naszey ostatniey gazecie wspomniany iuż) wyrok Xięcia Rejenta z d. 1. Sierpnia:

»Ponieważ dana mi od Króla Jego Mości moiego dostoynego Oyca godność i pełnomocnictwo Rejenta tego obszernego kraiu potwierdzoną została przez iednomyślne i dobrowolne głosowanie Narodu Brazyliiańskiego, godność, którą, iak wiadomo, Stany Lizbońskie odważały się wydrzeć mi niesłuchaiąc zdania Brazyliyskich Deputowanych; — ponieważ także przyiąłem tytuł i urzędowanie wiecznotrwałego Protektora tego Królestwa, nadane mi tak wspaniałomyślnie i prawnie od wspomnionego narodu, przeto iestem obowiązany podług sił wszelkich wypełniać poruczone mi święte obowiązki, ażeby się po oycowsku z téy miłości i wiernosci wywiązać; iestem obowiązany używać wszelkich potrzebnych środków zaradczych, dla dobra powierzoney mi téy wielkiey części Portugalskiey Monarchii, którey prawa poprzysiągłem zachowywać.

Ale gdy Stany Lizbońskie na swoich nierozsądnych opieraią się zasadach i w uporney zatwardziałości przeciw wszelkim lepszym wnioskom, chcą koniecznie zrobić znowu Brazyliią przemocą oręża osada, niezważaiąc na to, że iuż ogłosiłem iey polityczną niepodległość i że na mocy moiego Królewskiego wyroku z d. 3. Czerwca r. b. na

iednomyślne całego narodu żądanie powszechne, konstytucyyne i prawodawcze Zgromadzenie prawnie powołane zostało.«

»Gdy przytém do wykonania dzieła tego zabrawszy się, uważałem wszelkie formalności, z których urągaią się w Portugalii i depcą ie nogami, gdyż zwołanie kongresu narodowego powstało tam z aktu w ciemnościach działaiącego i burzliwego klubu, i gdy ieszcze i to pod rozwagę biorę, że Król i Pan N. Jan VI., którego imienia i powagi używaią Stany za płaszczyk swoich niegodziwych zamiarów, bez własnéy woli i wolnosci działania, która przystoi władzy wykonawczéy Monarchii konstytucyynéy, iest tak, iak więźniem w swoiem Królestwie.«

»Przeto po wysłuchaniu moiéy Rady Stanu, wszystkich tymczasowych Junt rządzących, woyskowych Gubernatorów, Dowódców i Władz wszystkich od których zależy wykonanie ninieyszego wyroku, zawyrokowałem co następuie:«

»1.) Wszelkie z Portugalii albo zkąd innąd, pod iakim bądź pozorem to się stanie, bez mego wyraźnego pozwolenie do Brazylii posłane woysko, poczytane będzie za nieprzyiacielskie; to samo ściąga się także do załóg okrętowych i ekwipażów chcących na ląd wysiadać; wszelako daie się wszelka wolność kupieckim i przyiacielskim stosunkom między oboma Królestwami, z powodu tak mocno żądanéy odemnie polityczněy iedności.«

»2.) Jeżeli woysko takie po przyiacielsku przybędzie, niezwłocznie oddalić się powinno, wszelako nie maiąc żadnych związków z kraiem, może tak długo na pokładach swoich okrętów bawić się przy brzegu, dopóki nie będzie mu wydzielona do iego powrotu potrzebna żywność.«

»3.) Jeżeli woysko podobne, rozkazom tym posłuszne nie będzie i poważy się wysiąść na ląd, będzie odpędzone mocą oręża przez całą siłę zbroyną pierwszey i drugiey linii (liniowego woyska i milicyi) i przez pospolite ruszenie a w takim razie użyte zostaną wszelkie środki, ażeby, gdy tego potrzeba wymagać będzie, spalić okręty i szalupy do lądowania pozatapiać.«

»4.) Jeżeliby wspomnione woysko mimo wszelkich przeciwnych usiłowań wszelako w iakim porcie albo części brzegu wylądowało, wtedy mieszkańcy cofną się w głąb kraiu, wszelką żywność i trzody, zgoła wszystko, coby mogło bydź z pożytkiem dla nieprzyiaciela zabiorą z sobą w lasy i w góry; woysko kraiowe będzie zniemi toczyć woynę partyzancką guerylasów i dopóty unikać powszechnéy bitwy, dopóki oyczysta ziemia z tych gości oczyszczona nie zostanie.«

»5.) Z tego powodu nakazano Władzom woyskowym i cywilnym, których się to dotycze, ażeby wszystkie porty i zatoki Brazylii, gdzieby podobne wylądowanie do skutku doprowadzone bydź mogło, umocowane były pod nayściśleyszą i nayostrzeyszą odpowiedzialnością.«

»6.) Jeżeliby w któréy prowincyi Brazylii przypadkowo pokazał się brak rzeczy potrzebnych do amunicyi twierdzowey, natychmiast wspomnione Władze maią o tém donieść Dworowi, by się temu zapobiegło albo przynaymniéy naybliższéy prowincyi, która iest obowiązaną wszelkiey natychmiast użyczyć pomocy w téy mierze.«

»Cywilne i woyskowe Władze, do których należy wykonanie moiego ninieyszego Królewskiego wyroku, maią go wypełnić z gorliwością, zapałem i prędkością; ieżeli tego nie wypełnią sumiennie, będą obwinieni o zdradę Stanu.«

»W pałacu w Rio-de-Janeiro dnia 1. Sierpnia 1822.«

»Podpisano przez Jego Królewicowską Mość Xięcia Rejenta

Luiz Pereira da Nobrega.

de Sauza Cootinho.«

Xiążę Rejent w namienionym już przez nas Manifeście swoim, przywodzi iako głowną przyczynę oświadczenia niepodległości Brazylii, owe niezliczone udręczenia, których Naród Brazyliyski doświadczał od Stanów Portugalskich, a któreby były zniszczyły dobre mienie Brazylii, iey całą wewnętrzną siłę wycieczyły i doprowadziły ią do stanu niemocy, a w skutek takowey do niechybnego upadku i niewolnictwa. Wreście Manifest pomieniony uznaie wyraźnie dotychczasowego Króla Portugalii i Brazylii Jana VI., ciągle Królem Brazyliyskim.

Podług doniesień z Porto wydała Junta rządowa w Fernambuko odezwę, w któréj wzywa wszystkich zdolnych nosić broń, ażeby się stawili dla odparcia zewnętrznego napadu; wiadomo iey bowiem, że tak w Lizbonie, iak i w Rio-de-Janeiro wyprawa uzbraiała się przeciw Bahii, by brata przeciw bratu prowadzić. Odezwa kończyła się temi słowy: »Niech żyią Stany Lizbońskie! Król i Xiążę Rejent!« a przecież ani pierwszego, ani drugiego nie słuchaią.

Wedle wiadomości z Fernambuku z d. 18. Sierpnia eskadra wyprawiona z Portugalii do Bahii w Brazylii, która miasto i prowincyią Bahiią utrzymać ma dla Portugalii, tudzież eskadra wysłana z Rio-de-Janeiro podobnież do Bahii, która to miasto i prowincyią Bahiią odzyskać ma dla Brazylii,

stanęły tego samego dnia pod Bahiią. Eskadrze Portugalskiey, która pierwey nadpłynęła, udało się woysko wysadzić na ląd. Obiedwie te eskadry tylko się dotąd nawzaiem uważaią. Królewic czynił naykorzystnieysze propozycie dowodcy woysk Europeyskich w Bahii, ieżeli zechce przeyść na iego stronę, lecz dotąd iescze bezskutecznie. Bank w Bahii wstrzymał swoie wypłaty.

## Hiszpaniia.

Król nadzwyczayne posiedzenie Stanów zagaił d. 7. Października mową, na którą odpowiedział tychże Prezydent. — Na posiedzeniu d. 8. Ministrowie Woyny i Finansów udzielili zgromadzeniu spis potrzeb woyska i skarbu. Niektórzy współczłonkowie nie chcieli pozwalać na drukowanie tego spisu; lecz większością głosów zostało przyprowadzone do skutku. — Woysko stoiące składa się z 51585 piechoty a z 6550 konnicy. Podług prawa przełożonego Stanom przez Ministrów powinno było bydź wszelako doprowadzone do 89441 piechoty i 13643 konnicy licząc w to i artyleryią.

---

Na posiedzeniu Stanów z d. 8. Października, odczytał Minister Skarbu depesze, w których na rok 1823 żądał 784 miliionów 896857 realów 30 marwedisów na opędzenie wydatków kraiowych i wykazał, że niedobór w tym roku wyniesie 352 miliionów realów. Depesze te odesłano do Kommissyi Woyny i Skarbu. Stany wyznaczyły potem Kommissyie: Woyny — Skarbu — Kodexu postępowania — Dyplomatyki — Potęgi — Redakcyi.

Dziennik Toulużki donosi: »Jak tylko Jenerał d'Eroles dowiedział się, że Zarco del Valle, dowódzca milicyi Arragońskiey, wyruszył w 5,000 ludzi dla zaięcia korzystnego stanowiska, zebrał ón wszystkie woysko do boiu gotowe, celem przeszkodzęnia mu w dokonaniu tego zamiaru. Spodziewamy się więc co godzina ważnych wypadków. Pod Bourg-Madam, gdzie wyciągnięty był mały kordon, nie ma iuż całkiem woyska; znikły namioty, iakby przez uderzenie czarodzieyskiey laski. W Katalonii pełno rozboyników.

## Wielka Brytaniia i Irlandyia.

*— Z Londynu d. 11. Października. —*

Rozruchy w Irlandyi rozciągnęły się iuż do Baronostwa Barrymorn, które dawniey, w naygorszych nawet czasach, było wzorem naywiększey spokoyności.

Dochody kraiowe Angielskie w przeszłym kwartale wynosiły o 805,598 funtów szterling, mniey, niż w takimże kwartale roku zeszłego.

Tuteysza Gazeta Ministeryialna Kuryier wątpi, aby Portugaliia posłała woysko posiłkowe Hiszpanii, twierdząc, iż musiałaby posłać woysko sprzyiaiące rewolucyi, a takiego sama Portugaliia dla utrzymania nowego porządku rzeczy potrzebuie.

## Francyia.

W dniu 16. Października, iako w dniu śmierci Królowey Maryi Antoniny, giełda i teatr były zamknięte w Paryżu.

Podług Kuryiera Francuzkiego znany Robert Wilson, bawiący od nieiakiego czasu z rodziną swoią w Paryżu, odebrał rozkaz od Policyi, aby we 24 godzin z tego miasta wyiechał.

Naczelnik Oświecenia, Biskup Hermopolitański, przy nowém otworzeniu klass wydał list okolny do nauczycielów Królewskich szkół Kolegiialnych, gdzie czytamy następuiące mieysce: »Starania dawnych Liceów zastosowaniem woyskowey surowości mogły wymódź cierpiącą podległość; lecz nie było żadney przychylności w stosunkach uczniów do przełożonych i częstokroć porządek pozorowy ukrywał tylko zbyt prawdziwe zepsucie. Podobne wychowanie trwać nie może w domach, nad którémi Król naylepszy z oycowską czuwa dobrocią. By pozyskać cel głowny: ukształcenie serca i przyswoienie dobrych własności, potrzeba w szczęśliwey przemianie zniewalaiącey łagodności i uskromioney surowości i t. d.«

Pułkownicy Fabvier i Denzel obwinieni bydź maią o należenie do spisku w celu uwolnienia czterech Podoficerów z Bicêtre, w sprawie Roszelskiey na śmierć skazanych.

Odpowiedzialny wydawca Dziennika *le Courier des spectacles*, iako przekonany o przestąpienie zakazu, pisania o polityce w Dziennikach literackich, skazany został na 2miesięczne więzienie i zapłacenie 300 frank. kary pieniężney. Odwołał się do Sądu Królewskiego, który pod d. 5. Października wyrok pierwszey Instancyi potwierdził, wszakże karę więzienia dwumiesięczną o ieden miesiąc złagodził.

## Włochy.

Podług wiadomości odebranych z Rzymu na początku Października, stan zdrowia Oyca Ś. był dosyć zaspokaiaiący; przechadzał się codzień podług swoiego zwyczaiu.

P. Leticyia Buonaparte, była niebezpiecznie zachorowała; w d. 26. Września przyymowała ostatnie pomazanie. Jéy syn Ludwik, który iesień przepędzić chciał w Toskanie, powołany został z tego powodu śpiesznie do Rzymu.

Królewic Szwedzki przybył d. 6. Października do Rzymu i stanął w pałacu Negroni.

## Niemcy.

Redakcyia gazety wychodzącéy w Karlsruhe donosi, że Rząd W. Xięstwa Badeńskiego okazał iéy swoie nieukontentowanie z powodu treści i uszczypliwego tonu wielu artykułów, przez nią od nieiakiego czasu umieszczanych.

Wedle poźnieyszych wiadomości wydało Ministeryium W. Xięstwa Badeńskiego uchwałę, mocą którey redakcyia Gazety powyższey zabroniona została A. Gebauerowi, od dwóch miesięcy tę gazetę redaguiącemu.

## Turcyia.

Podług doniesień urzędowych z Bukarestu nowy Xiąże Wołoski, Grzegorz Ghika, przybył tam d. 25. Września o 5téy godzinie po południu i wysiadł w tym samym domu, w którym mieszkał, nim był powołany do Konstantynopola. Do właściwego Xiążęcego Dworu sprowadzi się dopiero wtedy, gdy potrzebna onegoż naprawa uzupełnioną zostanie.

Przybywszy do Vacarestu, klasztoru leżącego w bliskości miasta, podług dawnego zwyczaiu był przytomny na uroczystem nabożeństwie i przyymował życzenia nie tylko od swoich trzech synów, ale także i od trzech Kaimakanów, tudzież od znacznieyszych Bojarów i kraiowych urzędników.

Wiazd publiczny Xiążęcia odbył się dnia 6. Października; odprawiano go z wszelkiemi dawnemi obrzędami, atoli z takim przepychem, że ze żadnym poprzednim porównany bydź nie może. — Uważano to za osobliwe wyszczególnienie, że koło niego po bokach szły dwie Sułtańskie gwardyie (Peiks) w bogatych ubiorach, a które zwykły tylko otaczać samę osobę W. Sułtana. — Z kościoła Ś. Spirydiona szereg cały udał się do Dworu Xiążęcego, gdzie publicznie w sali Dywanu czytał Dywan Efendy firman obiorczy W. Sułtana w ięzyku Tureckim, a Weflier w ięzyku Wołoskim. Poczém obadway ci urzędnicy ubrali się w futra sobole.

Dotychczasowa załoga częścio z Turków, częścią z Tatarów złożona pod dowództwem Kiajah-Baszy i Sułtana Tatarów, opuściła Bukarest z rana d. 27. Września. Saporagowie ieszcze d. 21. t. m. wrócili przez Dunay.

Po odeyściu Tureckiey załogi Kapidszi Baszy, Kawanos Oglu, mianowany Basch-Beschli Agą, obiął bezpośrednio wykonywanie publiczney spokoyności. Podległe mu woysko składaiące się niemal z 2,000 głów roztożone zostało stosunkowo po wszystkich obwodach Wołoszczyzny i pełni tę samę służbę, która niegdyś Arnautom powierzoną była. Surowe rozkazy wspomnionego Basch-Beschli-Agi i iego osobisty charakter rokuią nam nay lepsze zachowanie spokoyności i porządku.

Donoszą urzędownie z Krajowy, że d. 4. Października wyszło ztamtąd wszystkie Tureckie woysko pod dowództwem Selihdara Baszy Widdynu i iuż przeprawiło się przez Dunay. Nazaiutrz przybyło tam (sic) do 700 ludzi Kawanosa Oglu, by czuwać nad publicznem bezpieczeństwem w tych pięciu obwodach małey Wołoszczyzny.

---

Doniesienia z Jass nadeszłe d. 11. z. m. donoszą, że i tamteyszy dowódzca Turecki, Kutschuk Ahmed Aga, z resztą pozostałego dotychczas woyska swoiego zaczął d. 9. t. m. powracać do swoiey oyczyzny.

Tego samego dnia koło południowéy godziny przybył do Jass nowy Hospodar Multański, Jan Sturdza, z licznym orszakiem, wśród powszechnego bicia dzwonów, w towarzystwie wszystkich przełożonych Rządu i urzędników, którzy wyiechali na przeciw swoiemu nowemu Rządcy. Wysiadł w znayduiącym się za miastem klasztorze Fromoza a opuszczonym przed kilkoma godzinami od Kutschuk Ahmeda. Tam powitało Xiążęcia Duchowieństwo i znacznieysi mieszkańcy. Uroczysty wiazd i zwyczayne wprowadzenie Hospodara odłożono na dzień następuiący.

Liczba policyynych żołnierzy przybyłych w równym czasie z nowym Basz-Beszli Eiiss Agą wynosi do 1,000 głów, których, równie iak i we Wołoszczyznie, rozdzielono po różnych dystryktach.

Takim sposobem nastąpiło zupełne oczyszczenie obu Xięstw z woysk W. Sułtana, do tego ieszcze poczyniono nayostrzeysze rozporządzenia, ażeby wszystkich zatrzymuiących się poymać i przez Dunay odesłać.

---

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillara.